

Artikel bragt i Weekendavisen 15.-20. april 2005

TRUSLEN FRA DE NYE

Kommentar. EUs store østudvidelse, snart et år gammel, er forløbet så godt som smertefrit. Alligevel ses de nye lande oftere som en trussel end som en mulighed. Balladen om EUs service-direktiv er et godt eksempel

Af Anne Mette Vestergaard

”Hvorfor tales der indædt om, at polske blikkenslagere vil komme og skubbe franskmænd ud af deres jobs og ikke om, at de franske supermarkeds kæder dominerer det polske marked?” lød det forleden fra den tjekkiske EU-kommissær Vladimir Spidla. Hans bemærkninger er møntet på en generel tendens i de 15 gamle medlemslande: Årsdagen for EUs store udvidelse mod øst nærmer sig. Processen er forløbet bemærkelsesværdigt smertefrit. Alligevel ses de nye landes medlemskab oftere som en trussel end en mulighed.

Et hurtigt tilbageblik på tiden op til den 1. maj 2004 afslører en udtalt frygt for massiv indvandring. I dag kan det konstateres, at frygten var ubegrundet. I Danmark har antallet af østarbejdere over vinteren lagt sig på et niveau på omkring 1500 såkaldt ”aktive arbejdstilladelser”. Det samlede antal arbejdstilladelser er højere, men en del har kun været i Danmark i en tidsbegrænset periode i sæsonbetonede erhverv som landbrug og gartneri og er for længst rejst hjem igen.

Denne type hårde fakta ændrer ikke ved, at myten om den store trussel fra øst lever videre i de gamle EU-lande, der kæmper for at få nedbragt ledigheden. Det gælder også Danmark, hvor sindene er i kog over et forholdsvist beskedent antal polske firmaer, der muligvis omgår de danske overgangsregler for østarbejdernes frie bevægelighed. Det skaber ikke en tilsvarende interesse, at dansk eksport til Østeuropa er eksploderet efter murens fald og ofte har udkonkurreret traditionelle østeuropæiske varer.

De økonomiske forskelle mellem Øst og Vest i det nye EU er fortsat store, men på flere punkter ligger de nye lande lunt. Deres solide vækstrater på helt op til fem-syv procent kan de gamle kun drømme om – Kommissionen har netop måttet nedjustere forventningerne til væksten i eurolandene for 2005 til beskedne 1,6 procent.

De nye lande er på flere fronter nået langt i deres reformprocesser, mens mange af de gamle fortsat tøver. I Øst har det i overgangsfasen kostet masser af lukkede virksomheder. Trods stigende arbejdsløshed har skiftende regeringer holdt fast i de smertefulde reformer, fordi lyset for enden af tunnelen var EU-medlemskab.

Mens de gamle EU-lande i årevis har presset østeuropæerne til reformer, har de været mindre ihærdige på deres egne hjemmebaner. Ikke mindst Frankrig og Tyskland har et åbenlyst behov for tilpasninger i takt med, at verden ændrer sig. Men reformerne bliver ikke gennemført, fordi de på kort sigt kan blive smertefulde – og upopulære. Mens reformprocesserne i Central- og Østeuropa kostede den ene regering efter den anden livet op gennem 1990erne, er regeringerne i de gamle lande nærmest handlingslammede af angst for vælgeres dom.

Lovprisningen af EU reserveres til festlige lejligheder, mens der i hverdagen findes en syndebug for de aktuelle økonomiske vanskeligheder. Alt efter temperament peges der derfor fingre af udvidelsen, de nye lande, forfatningstraktaten eller EU-Kommissionens angiveligt hæmningsløse liberaliseringstrang, personificeret i tidligere EU-kommissær Frits Bolkestein og hans forslag til det såkaldte servicedirektiv. Intet under, at de franske vælgere styrer i retning af et nej ved EU-afstemningen i maj.

Balladen om servicedirektivet er en glimrende illustration af, hvordan EU dæmoniseres. Direktivet havde med støtte fra de gamle medlemslande været under forberedelse i flere år, da det i foråret 2004 blev fremsat af Kommissionen. EU-jurister vil fra deres første studieår erindre, at allerede det oprindelige EF var baseret på de fire friheder: Fri bevægelighed af varer, personer, tjenesteydelser og kapital.

Men til trods for, at tjenesteydelser er i vækst og udgør 70 procent af medlemslandenes bruttonationalprodukt, så er det kun 20 procent af ydelserne, der passerer landegrænserne, fordi medlemslandene fortsat opretholder en lang række begrænsninger. EUs stats- og regeringschefer var da også enige om, at øget udveksling af tjenester ville være et vigtigt led i at skabe arbejdspladser og styrke EUs konkurrenceevne.

Servicedirektivet skulle have været et middel til at skabe flere jobs, men et år efter dets fremsættelse blev det præsenteret, som om det ville sætte gang i et kapløb om at nå ned på lavest mulige fællesnævner for lønninger, arbejdstagersikkerhed og sociale ydelser.

Den mest kontroversielle bestemmelse i Kommissionens direktivforslag har været spørgsmålet om, hvilket lands regler en tjenesteyder skal overholde. I dag er hovedreglen, at reglerne i bestemmelseslandet skal følges, mens Kommissionen i sit forslag lagde op til, at hovedreglen fremover skulle være oprindelseslandet.

I debattens hede blev det overset, at Kommissionen havde foreslået adskillige undtagelser fra dette udgangspunkt, herunder ikke mindst for netop den polske blikkenslager, der måtte blive udstationeret af sin arbejdsgiver som led i en større entrepriise i Frankrig. Her ville kravet fortsat være en opfyldelse af bestemmelseslandets lovgivning om arbejdsmiljø, aflønning med videre. Præcis som det i dag følger af det såkaldte udstationeringsdirektiv.

Misforståelser eller ej: Ånden var sluppet ud af flasken og skaden sket i forhold til den franske afstemning om forfatningstraktaten.

Anne Mette Vestergaard er europapolitisk chefrådgiver ved Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS).